

Otrokovice

Tvrz v Otrokovicích byla zbudována až v 16. století, když se ukázala nutnost zřídit zde panské sídlo pro majitele samostatného otrokovického statku. Předtím byla ves dlouho součástí malenovického panství a to až do doby, kdy se hradní pán Burjan Tetour nedokázal ubránit věřitelům a příslušenství malenovického panství musel během několika let kus po kusu rozprodat. Začalo to tím, že na jaře 1570 prodal Malenovice, Bohuslavice a Lhotu, avšak zůstala mu prozatím ještě větší část původního panství – Otrokovice, Kvítkovice, Sazovice, Tečovice, Lhotka, Louky, Doubra-
vy a zpustlé Březůvky.¹

Tak byly Otrokovice r. 1570 odtrženy od Malenovic a staly se střediskem samostatného feudálního statku. Burjan Tetour tehdy musel opustit pohodlné a dobře zařízené hradní sídlo, kde vyrostl, a při hledání nového obydlí neměl příliš na vybranou, musel vzít zavděk tím, co bylo poruce. Nejvhodnější objekt našel v Otrokovicích – šlo o tamní dolní mlýn, který byl Tetourem narychlo upraven k bydlení. Přesídlil sem hned r. 1570, neboť už tehdy se tituloval podle Otrokovic a z příštích let pocházejí zprávy, že sídlil právě v otrokovickém dolním mlýně.²

Burjanův marný zápas s věřiteli hned tak neskončil a už r. 1571 musel odprodat další kus svého jmění, ves Doubra-
vy s pustými Březůvkami.³ Měl sice ještě nějaké peníze pojištěné na brumovském panství a nějaký čas Brumov i spravoval a také na tamním hradě bydlel (podzim 1572 – jaro 1573), ale pak dostal své 4 000 zlatých a vrátil se na Otrokovice.⁴ Ani tyto peníze však nedokázaly odvrátit úplný Tetourův krach.

Bydlení na otrokovickém dolním mlýně považoval Burjan jen za dočasné provizorium, brzy začal s budováním skutečného šlechtického sídla a r. 1574 už v Otrokovicích stála nová Tetourova tvrz.⁵ Nového sídla si však zadlužený pán moc neužil. Věřitelé se stále důrazněji domáhali svých peněz, a tak počátkem ledna 1574 zemský soud rozhodl, aby zvláštní komise sepsala všechn Tetourův majetek, aby mohl být rozprodán a získanými penězi se

---

1 Podrobněji srov. Z. Pokluda, *Dějiny malenovického hradu*, GMS 1986, str. 131.
2 MZA, PO XXVII, 245, 532–533; XXVIII, 54; ZDO III, 43.
3 MZA, PO XXVII, 532–533.
4 MZA, PO XXVII, 520; XXVIII, 54–56; XLV, 218.
5 MZA, PO XXVIII, 140.

mohli uspokojit věřitelé; do doby, než se najde kupec, měl Burjan spravovat svůj majetek nikoli už samostatně, ale společně s komisí složenou z věřitelů. A už za pár týdnů následovalo další omezení, když výrokem zemského soudu byl Burjan úplně zbaven pravomoci dohlížet na své jmění a správu převzala přímo už věřitelská komise. Otrokovický statek se fakticky dostal pod vnucenou správu, která disponovala všemi příjmy a Burjanovi bylo přiznáno jediné právo, že může na svém statku aspoň bydlet.⁶ Na své nové otrokovické tvrzi tedy Burjan zatím zůstával, ale už jen přihlížel, jak věřitelé po kusech rozprodávají jeho majetek: koncem zimy 1574 byly odprodány Louky a po velikonocích téhož roku také Tečovice s Lhotkou.⁷ Počátkem listopadu 1574 pak bylo prodáno vše, co ještě zbývalo – Otrokovice, Kvítkovice a Sazovice koupil rytíř Bohuš Kokorský z Kokor.⁸ Tetour se opět stěhoval, musel opustit otrokovickou tvrz a uchýlil se do svého domu v Uherském Hradišti;⁹ majetkově se vzpamatoval až za pár let, kdy mu spadlo do klína pěkné dědictví po bezdětném bratrovi.

V listopadu 1574 přišel na otrokovickou tvrz nový pán a byl to mnohem úspěšnější hospodář než prodloužený Tetour. Rytíř Bohuš Kokorský zdědil po rodičích jen nějaké peníze, ale dovedl nevelké jmění pečlivě opatrovat a krok za krokem zvětšovat. Koupil Laškov (int. 1550), pak Luděrov (int. 1573) a nyní tedy i Otrokovice; k tomuto poslednímu nákupu mu vydatně pomohly peníze, které vyzénil se svou druhou manželkou, zámožnou Kateřinou ze Šternberka.¹⁰ Kokorský se postupně domohl i dost vlivného postavení ve veřejném životě, neboť zastával hodnost královského prokurátora (1567) a pak nejvyššího hofrychtěře markrabství moravského (1575). Bohuš Kokorský přesídlil na Otrokovice, které byly nyní největším z jeho statků; zdejší tvrz nabízela pohodlné bydlení a vedle ní tu byly tehdy i další objekty patřící k hospodaření samostatného feudálního statku – r. 1576 se tu připomíná také panský dvůr a také pivovar (ten byl zřízen nepochybně teprve krátce před tímto datem).¹¹

6 MZA, PO XLV, 224, 227.

7 MZA, PO XXX, 505, 615–617.

8 MZA, PO XXXI, 106.

9 MZA, PO XXVIII, 208, 255; XXIX, 146.

10 ZDO II, 364; III, 56, 76; MZA, PO XXX, 602–603.

11 ZDO III, 76.

Zdeněk Pokluda

Bohuš Kokorský zemřel na samém sklonku r.1577 a byl pohřben v Holešově;¹² o statky se podělili počátkem července 1578 jeho dva synové, z nichž starší Jiřík převzal Otrokovice, mladší Jan dostal Laškov a Luděrov.¹³ Jiřík Kokorský sídlil trvale na Otrokovících, ale nehospondařil tu dlouho, připomíná se ještě v listopadu 1593, o pár měsíců později byl už mrtev; z manželství s Kateřinou Bitovskou ze Slavikovic zanechal nezletilého syna Václava.¹⁴ Na dobu nezletilosti byl sirotkovi ustanoven poručníkem jeho strýc Jan Kokorský a faktickou správu otrokovického statku pak vedl zdejší úředník Erazim Kokorský (1596, 1599).¹⁵

Někdy brzy po r.1600 mladý Václav Kokorský dosáhl plnoletosti, sám převzal správu zděděných Otrokovic a oženil se r.1604 s Kateřinou Šarovcovou ze Šarova.¹⁶ Ponechal si však Otrokovice jen nedlouho, v květnu 1610 prodal zdejší tvrz a vsi Otrokovice, Kvítkovice, Sazovice a pusté Bohuňovsko za 51 000 zlatých Kryštofu Cedlarovi z Hofu. Za pár měsíců nato se Kokorský usadil na nově zakoupeném velkoořečovském statku.¹⁷

S Václavem Kokorským odešel z Otrokovic rod, který tu vládl po tři generace a naplňoval zdejší tvrz každodenním ruchem šlechtického života. To nyní přestalo, život na tvrzi se utlumil, protože Kryštof Cedlar, pán na Zlíně, sídlil na zlínském zámku a Otrokovice se na tři desetiletí staly vedlejším statkem zlínských pánů. Na otrokovické tvrzi se nyní trvale zdržovali jen cedlarští úředníci, případně další správni a hospodářský personál. Nicméně i za Cedlarů zůstávala zdejší tvrz dobře udržovaná a měla asi i pěkný vzhled, dokonce je ojediněle označena i jako zámek (před 1628).¹⁸

S válečnými taženými po bělohorské porážce přišly pohromy i na Otrokovice. V soupisu cedlarovských statků ze září 1622 se dočítáme, že otrokovická tvrz byla tehdy „všecka od nepřítele vyplundrovaná“, před vojskem se podařilo uchránit jen nějaké zásoby (v jednom pokoji bylo uskladněno rezné zrna a žitný slad); v maštali při tvrzi bylo 10 koní, kočárových i tažných. V panském dvoře se tehdy napočítlo 29 dojnic, 18 volů, 1 býk, 22 jalovic, 180

12 P.Kvasnička, *Holešovský okres (VM)*, Brno 1929, str.91; ZDO III, 89–91.

13 MZA, PO XXX, 739.

14 MZA, PO XXXII, 168, 633; XXXIII, 446; PB XL, 158.

15 MZA, PO XXXIII, 208, 454; XXXIV, 144; XXXV, 6.

16 A.Sedláček, *Úvahy o Zrcadle Paprockého*, ČMM 1907, str.218.

17 ZDO III, 444, 446.

18 *Otrokovice, dějiny a současnost*, Otrokovice 1981, str.24.

ovcí, 6 prasat a 7 slepic, ve stodole byla zásoba rži a ovsa; k inventáři dvora patřily dva žebřinové vozy. V pivovaru bylo všechno potřebné zařízení s kapacitou na várku 10 beček piva.¹⁹

V r. 1622 zemřela paní Anna Cedlarová z Hofu, sestra a dědička Kryštofova, a protože nezanechala dědice, zajímali se o majetek hlavně věřitelé. Nastalo období, kdy Zlín s Otrokovicemi zůstával po dlouhých osm let bez pána a hlavní slovo měli střídající se úředníci. Po všelijakých dlouhých jednáních zemský soud r. 1625 rozhodl, že oba statky mají být prodány k úhradě dluhů a na hospodaření zatím měla dohlížet komise sestavená z věřitelů. A až po několika dalších letech došlo k tomu, že Zlín a Otrokovice přešly do majetku nejvlivnějšího z věřitelů – Kryštofa Karla Podstatského z Prusinovic (1630).²⁰

Podstatský, jenž se v pobělohorské době dokázal značně obohatit, neudržel bývalé cedlarovské majetky pohromadě. Dlužil velké peníze (přes 40 000 zlatých) hraběnce Anně Alžbětě Althannové, a tak dohodou uzavřenou v srpnu 1641 místo peněz odstoupil své věřitelce otrokovický statek.²¹ Paní Anna Alžběta za pár let zemřela a Otrokovice testamentem odkázala svému manželu Michalu Ferdinandovi z Althannu. Ten držel několik jiných panství (Vranov, Jaroslavice, Oslavany, Nová Horka) a na Otrokovicích ho zastupovali opět jen úředníci. Tento statek byl příliš vzdálený od jeho hlavních sídel, a tak hrabě Althann už v únoru 1649 prodal zdejší tvrz (ritttersitz) a vsi Otrokovice, Kvítkovice a Sazovice za 34 000 zlatých hraběti Janovi z Rotalu.²²

Rotal zakoupený statek natrvalo připojil k Napajedlům a otrokovická tvrz definitivně ztratila funkci panského sídla. Zůstávala však i potom v dobrém stavu a jako rozsáhlejší objekt ji soupis z r. 1667 nazývá zámek (schloss) a v soupisu komínové daně r. 1671 je označena jako „zámek aneb tvrz otrokovská“.²³

Po odtržení od Malenovic patřily k otrokovickému statku trvale tři vesnice – Otrokovice, Kvítkovice a Sazovice. Zatímco obě první vsi byly už dlouho předtím nedílnou součástí malenovického panství, pak Sazovice měly odlišné, pestřejší osudy a k Malenovicím se

19 MZA, RA Ditrichštejn, i.č.387.

20 Z. Pokluda, Kapitoly z dějiny Zlína, GMS 1987, str.139; J. Polišenský, Ekonomický a sociální vývoj Zlína v první polovině XVII. století, GMS 1980, str.124–125.

21 MZA, ZDh I, 46–49.

22 MZA, ZDh I, 51–55.

23 MZA, Rektifikační akta, sign. R 361.